

www.ketab.ir

حقیقت و تاثیر معجزه

سرشناسه: جوادی آملی، عبدالله، ۱۳۱۲-
 عنوان و پدیدآور: حقیقت و تأثیر اعجاز / مولف: با اشراف آیت الله جوادی آملی: تنظیم و تدوین:
 عباس فتحیه و جعفر آریانی
 مشخصات ظاهری: قم: اسراء، ۱۳۹۴.
 شابک: ۵-۰۰-۷۸۳۵-۹۷۸-۶۰۰-۰
 یادداشت: فهرست نویسی بر اساس اطلاعات فیبا.
 یادداشت: ج. ۱ چاپ اول: ۱۳۹۴.
 یادداشت: کتابنامه.
 موضوع: تفاسیر - تأثیر اعجاز.
 رده بندی کنگره: ۱۳۹۴ ج ۳ / ۹۲/۶ BR
 رده بندی دیویی: ۲۹۷ / ۱۹۲
 شماره کتابخانه ملی: ۳۷۶۴۴۶۴

- کتاب: حقیقت و تأثیر اعجاز
- مولف: برگرفته از آثار آیت الله جوادی آملی (دام ظلّه)
- تحقیق و تدوین: عباس فتحیه و جعفر آریانی
- ویرایش: غلامحسین جوادی پور
- ناشر: مرکز نشر اسراء
- حروفنگاری و صفحه آرایی: پژوهشگاه علوم و حیاتی معارج
- چاپخانه: مرکز چاپ اسراء
- نوبت چاپ: اول
- سال نشر: بهار ۱۳۹۴ ه. ش
- شابک: ۵-۰۰-۷۸۳۵-۹۷۸-۶۰۰-۰
- تیراژ: ۱۰۰۰ نسخه
- قیمت: ۱۰۰۰۰۰ ریال

 همه حقوق طبع محفوظ است

آدرس: قم، بلوار ۷۵ متری عمار یاسر، نیش خیابان قدوسی، بنیاد بین المللی علوم و حیاتی اسراء

تلفن: ۳۷۷۶۵۳۵۶ - ۳۷۷۶۵۳۵۷

سامانه پیام کوتاه: ۳۰۰۱۱۸۲

پست الکترونیک: nashr@esraprint.com

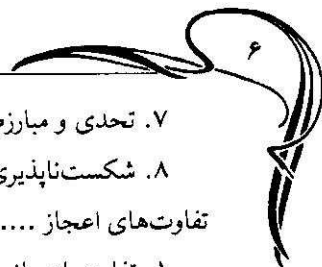
<http://nashr.esra.ir>

فهرست موضوعات

سخن ناشر ۱۱

بخش یکم: کلیات

- ۱۷..... اعجاز در لغت
- ۱۷..... اعجاز در اصطلاح
- ۱۸..... امکان و استحاله ذاتی و عادی اعجاز
- ۲۰..... میزان اعتبار دستاورد علوم تجربی
- ۲۲..... هماهنگی معجزه با قانون علیت
- ۲۳..... استحاله طفره و امکان معجزه
- ۲۶..... سازگاری معجزه پیامبران با توحید افعالی
- ۲۸..... اذن الاهی در معجزه
- ۳۳..... ویژگی های اعجاز
- ۳۳..... ۱. خرق عادت
- ۳۴..... ۲. انحصار به پیامبران و امامان علیهم السلام
- ۳۷..... ۳. توقف بر اذن خدا
- ۳۹..... ۴. حصولی و آموختنی نبودن
- ۳۹..... ۵. مطابقت با ادعا
- ۴۰..... ۶. هماهنگی با فنون متداول و غالب

۷. تحدی و مبارز طلبی ۴۱
۸. شکست ناپذیری ۴۳
- تفاوت های اعجاز ۴۶
۱. تفاوت اعجاز با صنعت و فناوری ۴۶
۲. تفاوت اعجاز با کرامت ۴۷
۳. تفاوت اعجاز با ارهاص ۴۹
۴. تفاوت اعجاز با سحر ۵۰
- أ. تاثیر واقعی معجزه و تاثیر تخیلی سحر ۵۴
- ب. آموختنی بودن سحر و الاهی بودن اعجاز ۵۵
۵. تفاوت معجزه با علوم غریبه ۵۶

بخش دوم: اعجاز دلیل نبوت

- معجزه راه شناخت نبوت ۵۹
- معجزه از دیدگاه فیلسوفان ۶۰
- چرایی گرایش توده مردم به معجزه ۶۱
- بی نیازان از معجزه ۶۳
- معجزه حجت عمومی ۶۶
- عوامل بهره مندی از معجزه ۶۶
۱. خردورزی ۶۷
۲. تخصص ۶۷
۳. روحیه حق گروی ۷۰
- منکران علمی و عملی معجزه ۷۰
- أ. منکران اصل اعجاز ۷۰
- ب. منکران مصادیق اعجاز ۷۱
- موانع بهره مندی از معجزه ۷۲
۱. حس گرایی افراطی ۷۳
۲. تعصب و لجاجت ۷۴

بخش سوم: اقسام اعجاز

۱. اعجاز سریع و بطی ۷۹
۲. اعجاز تبشیری و تنذیری ۸۰
- هماهنگی اعجاز تنذیری با ایمان اختیاری ۸۱
۳. اعجاز قولی و فعلی ۸۴
۴. اعجاز معقول و محسوس ۸۶
- تغذیه روحی و تنعم مادی معجزه ۸۸
۵. اعجاز ابتدایی و اقتراحى ۸۸

بخش چهارم: نمونه‌هایی از اعجاز پیامبران

- معجزه حضرت نوح علیه السلام ۹۳
- معجزه حضرت هود علیه السلام ۹۵
- معجزه حضرت صالح علیه السلام ۹۹
- معجزه حضرت ابراهیم علیه السلام ۱۰۳
- معجزه حضرت یعقوب علیه السلام ۱۰۷
- معجزه حضرت یوسف علیه السلام ۱۱۲
- معجزه حضرت موسی علیه السلام ۱۱۶
- تأمین مبادی و مبانی اعجاز موسی علیه السلام ۱۱۸
- دفع ترس از موسای کلیم علیه السلام ۱۲۰
- خوف موسی علیه السلام از جهل مردم ۱۲۲
- رویارویی سحر و معجزه ۱۲۴
- معجزه حضرت داود علیه السلام ۱۳۴
- معجزه حضرت سلیمان علیه السلام ۱۳۶
- معجزه حضرت زکریا علیه السلام ۱۳۷
- معجزات حضرت عیسی علیه السلام ۱۳۸
- معجزه حضرت محمد صلی الله علیه و آله ۱۴۸
- درخواست‌های نامعقول مشرکان حجاز ۱۶۲

۱. درخواست چشمه جوشان ۱۶۲
۲. درخواست باغ خرما و انگور ۱۶۳
۳. درخواست خانه‌ای از طلا ۱۶۳
۴. درخواست عذاب سنگ باران ۱۶۴
۵. درخواست رؤیت خدا و ملائکه ۱۶۴
۶. درخواست عروج به آسمان و نازل کردن کتاب ۱۶۵
- پاسخ خداوند به درخواست مشرکان ۱۶۶

بخش پنجم: قرآن، معجزه جاودان

- تحدی قرآن کریم ۱۷۱
- مراحل تحدی ۱۷۲
- نحوه دلالت تحدی بر الاهی بودن قرآن ۱۷۴
- تلازم تحدی با عدم تحریف قرآن ۱۷۴
- قلمرو تحدی ۱۷۶
- شکست مبارزان ۱۷۷
- جلوه‌های اعجاز قرآن کریم ۱۸۱
۱. اعجاز ادبی ۱۸۲
- اعجاز در ادب و هنر ۱۸۵
- اعجاز در نظم و معانی ۱۸۷
- بی‌نیازی اعجاز ادبی قرآن از تبیین‌های بشری ۱۸۹
۲. هماهنگی و یکپارچگی ۱۹۰
۳. قانون‌گذاری ۱۹۳
۴. گزارش غیبی ۱۹۷
۵. گزارش‌های علمی ۲۰۵
۶. اتمی بودن پیامبر ﷺ ۲۱۱
- شبهات اعجاز قرآن کریم ۲۱۲
۱. شبهه تماثل ۲۱۲
- پاسخ شبهه ۲۱۳

۲. شبهه صرفه..... ۲۱۵
- پاسخ شبهه..... ۲۱۵
۳. شبهه نسخ آیات..... ۲۱۸
- پاسخ شبهه..... ۲۱۹
۴. شبهه تعارض آیات..... ۲۲۱
- پاسخ شبهه..... ۲۲۲
۵. شبهه رسوخ خرافات در قرآن..... ۲۲۴
- پاسخ شبهه..... ۲۲۴

فهرست‌ها

- فهرست آیات..... ۲۲۹
- فهرست روایات..... ۲۴۳
- فهرست اشعار..... ۲۴۵
- فهرست اعلام..... ۲۴۶
- فهرست کتب..... ۲۵۱
- فهرست منابع..... ۲۵۴

سخن ناشر

آن گاه که بام فلک شکست و سقف طبیعت شکاف برگرفت و باب ورود به عالم ماوراء به سوی انسان گشوده گشت، حقایقی نمایان شد که هر یک به تنهایی منظومه‌ای بهت‌آور و کهکشانی شگفت‌انگیز است. جنس آن حقایق و گوهر آن معانی هرگز با هیچ‌یک از واحدهای شاخص‌گذاری برابر ماهیات زمینی متره و سنجیده نمی‌شود. نه از جنس عناصر زمینی است و نه از نوع جلوه‌های زمانی، بلکه بایستی آنها را به گونه‌ای دیگر دید و با ابزاری دیگر شناخت.

البته روشن است، انسان تا به عالم عقل پا نهد و از مرغزار طبیعت جدا نشود، امکان شناخت و فرصت معرفت موجودات آن‌سویی را نخواهد یافت. یکی از حقایق آن‌سویی که به رنگ طبیعت درآمده و جلوه زمینی گرفته، گرچه باطن و جان آن همچنان آسمانی و سپهری است، حقیقت والای معجزه است.

معجزه گرچه روحاً ماورایی است؛ لیکن زمینی گشته تا دست حس و خیال و وهم را به دست عقل رساند و از حجاب شدن به درآورد تا امکان دستیابی بشر به عالم معنا فراهم گردد. معجزه که ظهور قدرت بلا منازع الهی

به دست حضرات انبیا و سفرای مرسلین است، هیچ محدودیتی و ممنوعیتی را برنمی‌تابد. این قدرت مطلق حضرت الهی و قوت مرسل حضرت سبحانی است که در هر عصری به هر رنگی و در هر مصری به هر جلوه‌ای درآمده، تا با قدرت تسخیرکننده و نیروی خیره‌کننده خویش طرحی نو دراندازد و انسان‌ها را متوجه جهانی دیگر نماید.

معجزه که ویژگی بارز آن به عجز درآوردن همه قدرت‌ها و ناتوان ساختن همه قوت‌هاست، در هر عصری مطابق با آخرین دستاوردهای بشری ظهور می‌نماید. آن‌گاه که بشر در هر نوع دانش و یا در هرگونه فناوری به مرتبه‌ای از قبولی رسید و پنداشت که دیگر برتر از آن فرضی ندارد، به میدان می‌آید و بساط آدمی را برهم زده و با ظهور پرابهت خویش همه را به خضوع و سجود وادار می‌کند: ﴿وَالْقَى السَّحَرَةُ سُدِّدِينَ﴾^۱. هیچ‌کس را در برابر معجزه یارای مقاومت و ایستادگی نیست، زیرا دستی غیبی است که از آستین شهودی به درآمده تا تحوّل ایجاد نماید و تغییر پدید آورد، البته چون اراده الهی بر حرکت طبیعی و تغییر اختیاری انسان است: ﴿إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ﴾^۲ جز به ضرورت ظهور نمی‌نماید و جز در موارد حاجت آشکار نمی‌گردد.

گرچه یکی از جهات حکمت‌آمیز بلکه مهم‌ترین جنبه اعجاز، شاهد صادق ربوبی و آیت باهر الهی بر صدق مدّعی نبی و حقانیت ادّعی رسول است؛ لیکن توجّه به روح و باطن آن که قدرت ماورایی حق و تصرف ولایی حضرت الهی است و کیفیت تسخیر عالم و ظهور آن در همه صحنه‌های

۱. سورة اعراف، آیه ۱۲۰.

۲. سورة رعد، آیه ۱۱.

وجود، نشانگر عظمت و شکوه این جلال جمال برانداز و جمال ریشه‌کن کننده جلال است، گاهی در طوفان نوح ظاهر می‌شود و دریا را به دریا می‌آمیزد و مهر آب را از قهر تنور بیرون می‌کشد: ﴿وَفَارَ التَّنُّورُ﴾^۱ گاهی به صورت ازدهای فرعون افکن درمی‌آید و قدرت شیطانی و بساط فرعون‌ی را به دریا می‌ریزد و بدن نحس او را از بین امواج پرتلاطم دریا به بیرون می‌افکند، تا آیت عبرتی برای همه صاحبان قدرت و ارباب مکنّت باشد: ﴿... وَلِنَجْعَلَهُ آيَةً لِلنَّاسِ﴾^۲ گاهی به دستان خلیل خویش، نمایشی از معاد می‌سازد و قدرت قاهر خویش را با به پرواز درآوردن ذرات رضاضی شده پرندگان آشکار می‌سازد: ﴿ثُمَّ ادْعُهُنَّ يَأْتِينَكَ سَعْيًا﴾^۳ و گاهی نیز با دمیدن روحش، مریم عذراء را مادر مسیح می‌سازد و آن هر دو را کلمه خویش معرفی می‌نماید: ﴿قَالَ كَذَلِكَ قَالَ رَبُّكَ هُوَ عَلَيَّ هَيِّنٌ وَلِنَجْعَلَهُ آيَةً لِلنَّاسِ وَرَحْمَةً مِنَّا وَكَانَ أَمْرًا مَّقْضِيًّا﴾^۴.

البته واکاوی این حقیقت، نیاز به مباحث فراوانی داشته و دارد که در این اثر گرانسنگ پیش رو، براساس تحقیقات و مطالعات عمیق قرآنی، فلسفی و عرفانی حضرت آیه الله جوادی آملی (دام‌ظله) این مجموعه گردآوری و به شکل بسیار شایسته‌ای فصل‌بندی و تنظیم گشته است. به منظور آشنایی مطالعه‌کنندگان این جلوه آمیخته از غیب و شهود (اعجاز الهی)، این کتاب به پنج بخش کلی تقسیم شده که در بخش نخست به کلیات این بحث از

۱. سوره هود، آیه ۴۰؛ سوره مؤمنون، آیه ۲۷.

۲. سوره مریم، آیه ۲۱.

۳. سوره بقره، آیه ۲۶۰.

۴. سوره مریم، آیه ۲۱.

امکان ذاتی و هماهنگی آن با نظام علّی و سازگاری آن با توحید افعالی و نظایر آن می‌پردازد.

در بخش دوم با عنوان اعجاز دلیل نبوّت، از منظرهای مختلف به این بحث پرداخته و دلیل گرایش توده انسان‌ها به معجزات الهی را یادآور گشته و عوامل بهره‌مندی و یا موانع استفاده از معجزه را متذکر می‌شود.

در بخش سوم به اقسام اعجاز توجه داده و انواع آن را شماره می‌نماید و در بخش چهارم به نمونه‌های برتر اعجاز انبیا اشاره کرده و به درخواست‌های نامعقول مشرکان نسبت به مصادیق خاص و پاسخ آن‌ها نظر دارد و در نهایت در بخش پنجم به صورت خاص به معجزه خالده و اعجاز جاودان قرآنی می‌پردازد و ویژگی‌های غالب این معجزه ماندگار و اثر ابدی‌اش را بیان می‌دارد و پاسخ شبهاتی مطرح در این باب را یک به یک ارائه می‌نماید. در پایان از همه محققان و فضیای پژوهشکده مطالعات اسلامی و فرهنگ عمومی پژوهشگاه علوم و حیانی معارج که در فرایند تنظیم این اثر از ابتدا تا انتها حضور عالمانه یافته؛ به ویژه حجج اسلام آقایان عباس فتحیّه، جعفر آریانی، محمدرضا مصطفی‌پور، محمدحسن امجدی و غلامحسین جوادپور و نیز از آقایان مجتبی شاه‌قلی (صفحه‌آرا) و سید محمدتقی حسینی (نمونه‌خوان) صمیمانه تقدیر و سپاس می‌گردد.